NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VI. Kraków, czwartek 29 marca 1923. Nr. 62.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracy
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 500 Mkp.

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 12000·— kwart. 36000·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu 14000·— „ 42000·—,
Na prowincyi: z przesyłką poczt. 14000·— „ 42000·—,
Za granicą: z przesyłką pocztową 24000·—, „ 72000·—,
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 225·- Mk., wiersz milimetr 1-szpalt. Mk 300. Nadesłane Mk 900·—. Wiersz milimetrowy 1 szp. w tekście Mk 1200·—. Wiersz milimetr. 1 szp. na I. stronie 1500 Mk Gratulacye 7500 Mp. - Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe

LIKIERY „BOLSA“

NAJPRZEDNIEJSZEJ JAKOŚCI
DO NABYCIA WE WSZYSTKICH
PIERWSZORZĘDNYCH
HANDLACH I RESTAURACYACH

458

Rozporządzenie o zakazie obrotu dewizami poddane rewizyi.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. (M) Rozporządzenie ministra skarbu w kwestyi zakazu obrotu dewizami dotknęła cały szereg banków akcyjnych i nie przestała być przedmiotem bardzo żywego zainteresowania sfer bankowych. Według ostatnich informacyi zasięgniętych w tej sprawie przez Warszego korespondenta, ministeryum skarbu zamierza przeprowadzić rewizyę tego rozporządzenia uwzględniając przy niej szereg poważnych instytucyj pozbawionych praw dewizowych.

Kongres panamerykański stworzy Ligę Narodów Ameryki.

Nowy Jork. (AW) Jak informują tutejsze pisma, otwarto w Santiago de Chile Kongres wszystkich republik amerykańskich. Jest to trzeci z rzędu kongres jaki się od jakiegoś czasu odbywa. Jak z programu obrad widać, zadania kongresu są bardzo ważne i o ile obrady będą uwieńczone pomyślnym skutkiem stanie cały świat wobec potężnej organizacyi i jednolitego frontu wszystkich państw amerykańskich. Na ogół reprezentowanych jest na kongresie 21 republik. W obradach nie biorą tylko udziału przedstawiciele Meksyku, Peru i Boliwii. Stany Zjednoczone reprezentuje w zastępstwie sekretarza stanu Houghesa amerykański ambasador w Brukseli.

Nowy Jork. (AW) Jak donoszą tutejsze pisma, kongres będzie się zajmował następującymi wnioskami: 1) projektem wysuniętym przez Uruguay utworzenia amerykańskiej Ligi narodów, dla uzgodnienia międzynarodowej polityki światowej republik amerykańskich, 2) propozycyą ustanowienia sądu rozjemczego mającego za zadanie rozstrzyganie sporów natury politycznej i handlowej między poszczególnemi republikami. Propozycyami Argentyny w sprawie ograniczenia zbrojeń. 3) Wnioskiem w sprawie kroków na wypadek gdyby naruszono prawa jednej z amerykańskich republik przez jakiekolwiek nie amerykańskie państwo. Wreszcie kongres ma się zająć ogólnymi wnioskami gospodarczej natury w szczególności, odnoszącymi się do spraw transportowych na lądzie, morzu i powietrzu. Pierwszy z takich kongresów odbył się w roku 1889. Przedostatni w Rio de Janeiro w roku 1906, a ostatni w 1910 w Buenos Aires.

Zabiegi około uregulowania kwestyi reparacyjnych.

Interwencya socyalistów.

Wiedeń. PAT: Konferencya przedstawicieli stronnictw socyalistycznych Anglii, Francyi, Belgii i Włoch z zarządem niemieckiej partyi socyalno-demokratycznej zakończyła się wczoraj. Wynikiem narad zajmie się konferencya socyalistycznych posłów do parlamentu wymienionych krajów, która zbierze się w Paryżu dnia 29 marca. Konferencya berlińska dała pełne porozumienie. Frakcye socyalistyczne są zdecydowane użyć wszystkich swoich sił, aby położyć kres konfliktowi w zagłębiu Ruhry, oraz doprowadzić do definitywnego rozwiązania kwestyi reparacyjnej.

Londyn. Przywódcy robotników angielskich Henderson i Thomas udają się we czwartek do Paryża.

Stinnes nakłania Włochy do interwencyi.

Paryż. (Tel. wł. G.) Z Rzymu donoszą: Przebywający tu Stinnes odbył konferencyę z kardynałem Gasparim. Konferencya poświęcona była kwestyom ogólno-gospodarczym i politycznym, ponadto z przedstawicielem amerykańskim na konferencyi Izb handlowych p. Gary.

Paryż. (Tel. wł. K) „Echo de Paris“ przynosi dziś wiadomość, że powodem podróży Stinnesa jest nakłonienie rządu włoskiego do interwencyi w sprawie Zagłębia Ruhry. W Berlinie uważa się, że wiadomość powyższa jest tendencyjną.

Kanclerz Cuno nie ustąpi.

Berlin. (AW) Tutejsze koła urzędowe zaprzeczają stanowczo rozeszłym się w ostatnich dniach pogłoskom, o zamiarach ustąpienia kanclerza Cuno. Dla zaznaczenia, że jego stanowisko jest nawet do pewnego stopnia wzmocnione, przytaczają z dobrze poinformowanej strony, że kanclerz odniósł pełny sukces w czasie swojej podróży do Monachium. Miał bowiem otrzymać od rządu bawarskiego ważne przyrzeczenia w sprawie przyszłych stosunków Bawaryi z Rzeszą. Stan zdrowia kanclerza nie budzi poważniejszych obaw.

Stan zdrowia kanclerza pogorszył się.

Berlin. PAT. Stan zdrowia kanclerza Rzeszy dra Cuno pogorszył się. Do ogólnego zaziębienia przyłączyło się zapalenie opłucnej, wskutek czego na dzisiejszem posiedzeniu komisyi dla spraw zagranicznych w zastępstwie kanclerza wygłosi ekspose o polityce zagranicznej minister spraw zagranicznych Rosenberg.

Ambasador amerykański konferuje z rządem niemieckim.

Berlin. (AW) Jak donosi „Berliner Zeitung am Mittag“ amerykański ambasador w Berlinie odbył dłuższą konferencyę z niemieckim ministrem spraw zagranicznych Rosenbergiem. Niemieckie koła polityczne przypuszczają, że stoi to w związku z amerykańskim projektem na kongresie rzymskim praktycznego rozwiązania problemu reparacyjnego.

Ostatnie posiedzenie kongresu Izb handlowych.

Rzym. (Tel. wł. R) Na ostatniem posiedzeniu międzynarodowego kongresu Izb handlowych złożył kierownik oddziału gospodarczego Rady Ligi narodów sprawozdanie z działalności niesienia pomocy Austryi. Oświadcza on, że w podobny sposób można umożliwić odbudowę finansową innym państwom zubożałym. Celem uregulowania kwestyi reparacyjnych i długów międzynarodowych utworzono komisyę permanencyjną, która bezzwłocznie rozpoczęła swoje czynności.

Wiedeń. (Tel. wł. K) W kołach handlowych wywołała uchwała konferencyi Izb handlowych, która proponuje przygotowanie odbudowy gospodarczej Europy na konferencyę międzynarodową wielkie zainteresowanie, zwłaszcza, że wnioskodawcą był delegat Stanów Zjednoczonych.

O kontrolę kosztów produkcyi przez rząd.

Warszawa. (M) Rząd zamierza w najbliższym czasie wnieść do sejmu projekt noweli do ustawy o walce z lichwą, na mocy której rząd jest upoważniony do kontroli na nad kosztami produkcyi. Przyjęcie powyższej noweli przez izby ustawodawcze będzie miało doniosłe znaczenie dla walki z drożyzną, albowiem komisaryat dla walki z drożyzną będzie wstanie zmusić przemysłowców do regulowania cen według kosztów produkcyi.

Kandydat na komisarza oszczędnościowego.

Warszawa. PAT. W związku z wczorajszą uchwałą rady ministrów o stworzeniu stanowiska komisarza oszczędnościowego „Kuryer Poranny“ dowiaduje się, że na stanowisko to upatrzony jest p. Eugeniusz Starczewski.

Knowania monarchistyczne w Niemczech.

Kraków, 28 marca.

(tr.) Monarchistyczne żywioły w Niemczech nigdy nie maskowały swoich właściwych zamierzeń. Z niesłychanym cynizmem, z poczuciem pewności siebie, nie spotykanym nigdzie na świecie, gdziekolwiek istnieje ustrój republikański, wytrwale i systematycznie podgryzały podstawy nowego porządku politycznego w Niemczech. Od zamachu Kappa aż do ulicznych demonstracyi gwardyi Hitlera ciągnie się ten łańcuch wysiłków zmierzających do wciągnięcia społeczeństwa niemieckiego w sieć intryg monarchistycznych, które już niejedną krwawą pochłonęły ofiarę, pozbawiając państwo niemieckie najtęższych jego głów politycznych. Erzberger i Rathenau — to były krwawe ostrzeżenia gotującego się wrzenia, zawieszonego nad Rzeszą niemiecką od pierwszego dnia istnienia republiki.

Dwa są koryta, któremi monarchizm niemiecki usiłuje dopłynąć do władzy: terror i antysemityzm. Terror, któryby zgnębił społeczeństwo niemieckie aż do utraty woli, zagłuszył w niem wszelkie poczucie odpowiedzialności i wydał je na łup panicznego lęku i w ten sposób zniszczył w niem najdrobniejszą choćby iskierkę odporności, jeśliby ona tlić miała gdzieś na dnie duszy republikańskiego Niemca oraz antysemityzm, któryby jadem swym zatruł duszę społeczeństwa i odebrał mu w ten sposób zdolność patrzenia jasnego na zjawiska społeczne i polityczne. Niema bowiem dla haseł głoszonych przez monarchistów niemieckich wroga niebezpieczniejszego, jak właśnie umiejętność krytycznego widzenia i jasnego sądu. Terror zaś i antysemityzm, owe dwie nieodzowne siostrzyce wszelkiego szowinizmu nacyonalistycznego, stanowią gwarancyę jego tryumfalnych sukcesów. A więc podbój moralny społeczeństwa niemieckiego — oto droga, którą kroczył ruch monarchistyczny ku zdobyciu władzy i wpływów. A przyznać trzeba, że nigdzie może orgia antysemityzmu nie szaleje z taką gwałtownością, jak właśnie w Niemczech, gdzie społeczeństwo nie umiało czy też nie chciało przeciwstawić się temu naporowi haseł zagłady i nienawiści. Dziś pada ono ofiarą lekkomyślnej łatwowierności.

Tylko na tle ogólnej deprawacyi moralnej mogły wytworzyć się takie ogniska szalbierczej przewrotności monarchistycznej, jak gniazda Hitlera w Monachium czy rozsiane po całych Niemczech związki b. oficerów czekające, jak się okazało, hasła komiwojażerującego gen. Ludendorffa. Przyznać jednak trzeba monarchistom niemieckim, że spryt i umiejętność wykorzystania nastroju i okoliczności czyni ich fermentem tem niebezpieczniejszym w społeczeństwie niemieckiem. Dla rozwinięcia ataku wybrali bowiem monarchiści moment wcale dogodny, moment, w którym uwaga całego społeczeństwa skierowana jest w stronę Zagłębia Ruhry, a wszelka energia skoncentrowana w jednym kierunku. Tak się więc stało, że iluzya biernego oporu, propagowanego przez rząd Cuna, trzyma na uwięzi wszelkie siły psychiczne społeczeństwa niemieckiego. I oto Niemcy stoją psychicznie rozbrojone i ubezwładnione wobec wszelkich prób zamachu od wnętrza.

Jakież bowiem było hasło bojowe firmy Graefe, Henning i Wulle, owej trójcy posłów niemiecko-ludowego stronnictwa wolności, w łonie której zbiegały się główne nici spisku? Zerwanie bezwzględne z polityką spełnienia zobowiązań wypływających dla Niemiec z traktatu wersalskiego. W istocie jednak rzeczy ów program maksymalny stanowił tylko parawan dla właściwych zamierzeń: zagarnięcia władzy w państwie i usunięcia choćby drogą mordu politycznego wszystkich niedogodnych polityków niemieckich w stylu ministra spraw wewnętrznych Severinga.

Gra monarchistów była więc rzadko wyrachowana. Liczyli na rozkołysane wypadkami w Ruhrze uczucie patryotyczne szerokich kół ludności, w konsekwencyi na słaby opór ze strony społeczeństwa, na celowy czy przypadkowy brak uwagi ze strony władz, a wkońcu może i na życzliwość pewnych czynników z zewnątrz. Zwłaszcza z zewnątrz, coby wobec ulicy dodało powagi i autorytetu ich knowaniom.

Nic oczywiście nie stało na przeszkodzie, by hasło zamachu udrapować równocześnie w odświętne szaty czynu patryotycznego. Jak wszelkie zamachy, tak i ten utrwalić się miał — w myśl intencyi jego wykonawców — w ogniu nowej wojny. A nic łatwiejszego, jak wywołać nową pożogę dziś, gdy Francya i Niemcy zawieszone są od dwóch miesięcy pomiędzy wojną a pokojem. Tak więc rząd Cuna przygotował swemi manewrami politycznymi właściwy grunt dla działań faszystowsko-monarchistycznych. Kanclerz niemiecki swoją dwulicowością, obliczoną z jednej strony na efekt zagranicą, a z drugiej na pozyskanie radykalno-prawicowych żywiołów niemieckich stworzył dopiero właściwy teren działania dla zamachowców niemieckich. Kanclerz bowiem unika z uporem godnym lepszej sprawy jakiejkolwiek jasnej, niedwuznacznej enuncyacyi w sprawie podjęcia rokowań z Francyą. Jeden krok naprzód, uczyniony przez Cuna, pociągał za sobą natychmiast dwa kroki wstecz. Albo czyż nie jest znamienną podróż kanclerza do gniazda zamachowców, do Monachium i to w przededniu wykrycia spisku. Albo inny epizod dosadnie ilustrujący stosunek pewnych członków rządu do sprawy zamachu: Oto gdy min. Severing przemawiał w sejmie pruskim w sprawie usiłowanego zamachu, ławy rządowe świeciły pustkami. Manifestacya na zewnątrz aż nazbyt wyraźna. Tak się więc stało, że rząd Cuna swoją polityką biernego oporu wykuł nowy łańcuch, który miał opasać Niemcy i zdusić je w splocie nowych wstrząsów. Ale i nie tylko Niemcy. Monarchiści niemieccy stanowią bowiem nie mniejsze niebezpieczeństwo dla pokoju świata. Przywrócenie monarchii w Niemczech — to bowiem pierwsze byłoby hasło do nowej wojny europejskiej!

Egzekucya na arcybiskupie Cieplaku nie zostanie wykonana.

Premier Sikorski o wyroku. — Interwencya Watykanu

Warszawa. (M) Dziś nadeszła urzędowa wiadomość z Moskwy, że prezydyum WCIK-u postanowiło wstrzymać wykonanie wyroku na arcyb. Cieplaku i innych księżach katolickich do czasu specyalnego rozporządzenia prezydyum WCIK-u.

Na dzisiejszem posiedzeniu senatu przed porządkiem dziennym zabrał głos prezydent Rady ministrów Sikorski, który powiedział:

W odpowiedzi na zapytanie zgłoszone pod adresem prezesa Rady ministrów i ministra spraw zagranicznych w sprawie arcybiskupa Cieplaka i wydanego w ostatnich dniach wyroku na najwyższych dostojnikach Kościoła katolickiego w Rosyi mam zaszczyt przedłożyć Wysokiej Izbie następujące merytoryczne w tej sprawie wyjaśnienie.

Rząd polski od pierwszej chwili, kiedy sprawa arcybiskupa Cieplaka w związku z rekwizycyami kosztowności kościelnych w kościołach katolickich wypłynęła w Rosyi zajmował zawsze odpowiednie stanowisko. Proces arcybiskupa Cieplaka interesuje w pierwszym rzędzie cały świat cywilizowany, chodzi tu bowiem o wolność wyznania, chodzi o Kościół katolicki w Rosyi, który od czasu, kiedy nowy system rządu nastał w tem państwie, jest narażony na cały szereg celowo i metodycznie prowadzonych prześladowań.

Poseł polski w Moskwie otrzymał polecenia z jednej strony informowania rządu polskiego o przebiegu procesu, z drugiej zaś strony komunikowania rządowi rosyjskiemu jasnego naszego stanowiska w tej sprawie. Rząd rosyjski przez cały rok dawał nam wyjaśnienia bezwzględnie uspakajające, przedstawiał wobec naszego reprezentanta dochodzenia wytoczone arcybiskupowi Cieplakowi, jako czystą formalność.

Pozwoliłem sobie w stosunku do posła rosyjskiego, p. Obolenskiego, nazwać ten wyrok, wyrokiem, który niema nic wspólnego z wymiarem sprawiedliwości. Chcę tu podkreślić w tej Wysokiej Izbie, że przemawiając nie tylko w imieniu narodu polskiego, ale przemawiając w tej chwili w imieniu całego świata cywilizowanego, chcę stwierdzić, że każdemu rozsądnie i objektywnie myślącemu człowiekowi musi się nasuwać uzasadnione podejrzenie, że sprawa ma inne, a nie religijne pobudki i podłoże.

Białorusini uznają decyzyę Rady Ambasadorów.

Warszawa. (AW.) Prezydyum białoruskiego komitetu w Warszawie opublikowało w prasie deklaracyę w której między innymi czytamy:

„Ostatnia decyzya Rady ambasadorów w sprawie uznania granic wschodnich Polski kładzie kres podziemnym intrygom wśród Słowian polskich. Naród białoruski rozumie że nie w walce z Polską lecz pod osłoną państwowości polskiej znajdzie możność spokojnego bytu i rozwoju kulturalnego. W zgodnej pracy nad budową lepszej doli bratnie narody: polski i białoruski usuną przyczyny, mogące w przyszłości je dzielić. Na deklaracyi tej między innymi podpisany jest Zadumow były minister spraw zagranicznych białoruskiej republiki ludowej i prezes delegacyi na konferencyę pokojową w Paryżu.

Minister skarbu o progresyi w podatkach.

Warszawa. (AW.) W sprawie progresyi w systemie opodatkowania obywateli minister skarbu złożył w sejmie następujące oświadczenie: Zasada progresyi w opodatkowaniu jako oparta na sprawiedliwości społecznej jest w całej pełni wyznawaną przez Ministerstwo skarbu. Dało ono temu najlepszy wyraz w ustawie o sanacyi skarbu w której zabezpiecza konieczność progresyi przy opodatkowaniu rolników przemysłowców i handlowców przez stosowanie stałego miernika do wszystkich obliczeń skarbowych co wyrazi się w wielokrotnym podniesieniu wydajności podatku dochodowego. Prócz tego ustawa o sanacyi wprowadza bardzo wysoki progresywny podatek majątkowy. Natomiast zarówno podatek przemysłowo handlowy jak i gruntowy, pozostawiony był przez Ministerstwo Skarbu tak samo jak we wszystkich innych państwach europejskich bez progresyi. Z tego stanowiska minister nie ustąpi i w razie uchwalenia przez sejm w myśl żądań pewnych grup o progresyi do podatku gruntowego nie widzi możności skutecznego przeprowadzenia akcyi naprawy skarbu. O ileby progresya przy podatku gruntowym była zbudowana jako reasekuracya dla skarbu, skuteczności opodatkowania dochodowego z większych majątków rolnych to taką progresyę uznałby p. minister skarbu nie za szczerbę w ogólnym planie sanacyi podatkowej, lecz za zaliczkę, którą będzie mógł uznać za możliwą.

Przedstawiciele ministerstwa skarbu na Górny Śląsk.

Warszawa. (AW) Na jednem z ostatnich posiedzeń Rady ministrów przyjęto wniosek ministra skarbu w sprawie mianowania przedstawiciela tegoż ministerstwa na okręg województwa śląskiego. Jest nim p. Obrzuch, były dyrektor Izby Pomorskiej. Zadaniem jego będzie wykonywanie uprawnień przysługujących rządowi polskiemu na obszarze Górnego Śląska w zakresie spraw należących do kompetencyi ministerstwa skarbu a w szczególności uprawnień przewidzianych w postanowieniach ustawy konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 roku, zawierającej statut organizacyjny województwa śląskiego. Poza tem do obowiązków przedstawiciela należeć będzie również kontrola gospodarki finansowej, władz i instytucyi dotowanych przez skarb państwa tudzież za zgodą rady województwa kontrola władz instytucyi utrzymywanych z funduszów skarbu na Górnym Śląsku.

Głos polski w sprawie „numerus clausus“.

Kraków, 28 marca.

W „Tygodniu Polskim“ ogłosił p. Edwin **Hauswald** obszerniejszy artykuł na temat **numerus clausus** p. t. „Ustawowe ograniczenia **na wszechnicach**“. W artykule tym czytamy m. in.:

„Różne istnieją sposoby wykluczenia niewygodnej komuś mniejszości, gdy się posiada większość i władzę, ale najwygodniejszem narzędziem do takich celów jest, jak to wykazali Prusacy i inni, ustawa wyjątkowa.

Wprawdzie wprowadzona już ustawa o szkołach akademickich w Polsce owiana jest niezaprzeczenie wzniosłym duchem naukowości, kultury i ludzkości, a szkołom nadaje obszerny i cenny samorząd, ale polityka ma przecież także swoje prawa i pożądania, a gdyby jej nie podporządkowywano wszystkiego, co dobre i czyste na świecie, to chybaby z torbami pójść musiała.

Dlatego to nie pomyślano o usunięciu z ustawy kilku grubszych pomyłek i wadliwości, ale postawiono wniosek poselski o zmianę artykułu 86 przez wprowadzanie procentowego ograniczenia, tzw. mniejszości. Byłby tam wprawdzie kłopot z konstytucyą i zasadą równouprawnienia, ale na to znajdzie się interpretacya, że równouprawnienie polega właściwie na tem, aby jednostki należące do mniejszości nie miały takich praw, jak inni.

Pierwotny wniosek antysemitów uległ w komisyi sejmowej znacznemu rozwodnieniu, bo mówi tylko o „sprawiedliwem“ przestrzeganiu stosunku liczebnego, właściwego mniejszościom narodowym.

Wniosek ten podano obecnie dopiero rozważeniu rad wydziałowych, których nawiasem mówiąc mamy już w Polsce 35.

Koła profesorskie powinny tedy rzecz rozważyć gruntownie, tak pod względem zgodności wniosku z zasadami konstytucyi i etyki, jak pod względem naukowym, wychowawczym narodowym i państwowym.

Pod względem prawnym powiedzieć można, że dotychczasowa treść artykułu 86 daje radom wydziałowym, daleko posunięte prawo samorządu, daje o wiele więcej uprawnień, niż nowy wniosek poselski, nie wprowadzając zarazem do szkół wyższych zarazka nienawiści i niesprawiedliwości. Artykuł ten nie przewiduje wprawdzie urzędowego, albo nawet ustawowego ograniczenia całych grup etnicznych lub wyznaniowych, ale to jest właśnie zgodne z duchem konstytucyi i z wzniosłą tradycyą zakładów akademickich, które powinny być siedzibą wolnej i niezawisłej myśli twórczej, a nie narzędziem do zwalczania rozwoju i kultury jakiejkolwiek grupy naszej ludności.

Ze stanowiska etyki tak narodowej, jak ludzkiej potępić trzeba niesprawiedliwe stosowanie przemocy państwowej i pamiętać o tem, że najgorszą postacią ucisku jest gwałt krzywdzącej ustawy.

Ograniczenie liczby studentów jest tylko wtedy dopuszczalne, gdy stanie się koniecznem z powodu braku miejsca i środków naukowych a opartem będzie, przynajmniej urzędowo, na doborze kandydatów po bezstronnem zbadaniu ich zdatności do obranego przez nich zawodu, nie zaś na sympatyi i protekcyi w połączeniu z wykluczeniem z góry ludzi, różniących się od większości tylko wyznaniem lub pochodzeniem.

Etyka narodowa winna się też kierować pouczającym przykładem, jaki nam dała historya Niemiec, gdzie bezwzględne postępowanie tamtejszych szowinistów wobec mniejszości narodowych i dręczenie ich ustawami wyjątkowemi obudziło w całym świecie takie oburzenie i zaniepokojenie, że potężne to państwo, odcięte zostało od reszty świata i wreszcie doprowadzone do upadku.

Polska odrodzona na zasadach sprawiedliwości wobec narodów, jako ważny czynnik prawdziwej europejskiej kultury i lepszej przyszłości tej części świata, nie może iść tak niebezpieczną i fałszywą drogą, nie może dopuścić do tego, aby i u nas ustawa stała się narzędziem krzywdy i ucisku.

Etycznie więc i zasadniczo niedopuszczalnem byłoby nadanie ustawie szkolnej cechy ustawy wyjątkowej, zwróconej przeciw młodzieży żydowskiej, niepotrzebne zaś byłoby dodanie zwrotu „o niesprawiedliwem przestrzeganiu stosunku liczebnego.. itd“, gdyż najlepszem zabezpieczeniem sprawiedliwego traktowania mniejszości narodowych jest, że w obecnej ustawie niema w ogóle mowy o mniejszościach.

Z naukowych i wychowawczych względów uznać można dotychczasową stylizacyę artykułu 86 za odpowiednią celowi i wystarczającą, daje bowiem powołanej do tego władzy akademickiej prawo ograniczania liczby studentów w rozmiarach uzasadnionych istotną potrzebą.

Sztuczne zmniejszenie liczby studentów mogłoby wprawdzie wpłynąć niekorzystnie na postęp pracy naukowej w przyszłości, jeżeliby przypadkowo nie dopuszczano do studyów jednostek wybitnie uzdolnionych lub nawet genialnych. Niebezpieczeństwo to można jednak w ten sposób złagodzić, że się przy stosowaniu ograniczeń opierać będzie na wynikach egzaminów lub badań psychotechnicznych, nie zaś **na względach** narodowościowych lub wyznaniowych. Państwo nie powinno odtrącać od siebie ludzi wybitnie zdolnych i cennych za to tylko, że się przy wpisie otwarcie przyznali do innej narodowości lub do wyznania właściwego tej lub owej grupie etnicznej.

Deklaracye tego rodzaju mają zresztą przeważnie wartość czysto teoretyczną i statystyczną i bynajmniej nie przeszkadzają użytecznej działalności danej jednostki dla dobra państwa i społeczeństwa.

Najlepiej byłoby niezawodnie, gdyby szkoły nasze wprowadziły u siebie system, jaki przed wojną obowiązywał w zakładach kilku państw zachodnich, na tem polegający, że się od kandydatów żądało tylko świadectw szkolnych i dowodów przynależności państwowej, nie wymagało się zaś wcale deklaracyi co do narodowości i wyznania.

Zważywszy jeszcze, że wszyscy prawie obywatele są o tem przekonani że się nie powinno wprowadzać zatargów politycznych i wyznaniowych ani też klasowych do świątyń wiedzy a wielu światłych i samodzielnie myślących czytelników zgodzi się z poprzedniemi wywodami; oczekuję odrzucenia przez Sejm wniosku, ograniczającego dotychczasowe prawa władz akademickich w sposób niezgodny z duchem konstytucyi, sprzeczny z wielką tradycyą Polski, która słynęła z ludzkości i tolerancyi a nielicujący z powagą i godnością szkół akademickich“.

Prof. Weitzmann o ruchu syońskim.

Nowy Jork. (ŻBK.) Na bankiecie urządzonym przez dziennikarzy żydowskich na cześć Wajcmana, bawiącego teraz w Ameryce, przewodniczący Wszechświatowej Organizacyi Syonistycznej wygłosił mowę, w której powiedział m. in.: „Nie myślę wcale dożyć tej chwili, kiedy wszystkie nasze nadzieje zostaną ziszczone w Palestynie. **Ciemne elementy wytężają** swe siły przeciwko nam. W pewnych kołach wywołuje przyszły uniwersytet żydowski w Palestynie nawet **większe oburzenie, niż kolonizacya.** Koła te bowiem obawiają się, aby promienie światła, szerzone przez uniwersytet nie zadały ostatecznego ciosu ich władzy, opartej na ciemnocie mas. Nie bacząc jednak na te wszystkie przeszkody posuwamy się wciąż naprzód“.

Żydowsko-amerykański kongres a Jewish Agency.

Nowy Jork. (ŻBK.) W kołach kongresu żydowsko-amerykańskiego, który zbierze się w miesiącu maju, panuje przekonanie, że **kongres wydeleguje swego przedstawiciela do „Jewish Agency“.**

Ile wydał Joint na ratunek Europy?

Nowy Jork. (ŻBK.) Wydatki J. D. C. w Europie wynoszą za cały czas **50 milionów dolarów** z górą, z nich 13 milionów przypada na Rosyę. Wszystkie amerykańskie instytucye ratunkowe, jak Ara, J. D. C. i inne, oraz rząd Stanów Zjednoczonych wydały ogółem na cele ratunkowe w Europie 850 milionów dolarów.

Komisya parlamentarna do zbadania przyczyn antysemityzmu.

Bukareszt. (ŻBK.) Poseł żydowski dr Straucher wniósł w parlamencie rumuńskim projekt utworzenia specyalnej komisyi parlamentarnej, do zbadania przyczyn antysemityzmu i agitacyi antysemickiej w Rumunii.

Przygotowania do „parodyi pesachowej“ w Rosyi.

Ryga. (ŻBK.) W Moskwie odbyło się posiedzenie komitetu centralnego Związku młodzieży komunistycznej z udziałem członków Jewseku. Uchwalono urządzić „komunistyczne pesach“ dla żyd. młodzieży robotniczej pod hasłem walki z religią.

Niezrównanej jakości **OŁÓWKI** L. & C. Hardtmuth

KOH-I-NOOR—MEPHISTO

:: oraz szkolne, rysunkowe i inne ::

Koh-i-noor Fabryka ołówków **L. & C. Hardtmuth.**

Generalne zastępstwo na Polskę: Kraków, Andrzeja Potockiego 3.

NADESŁANE.

Podziękowanie. WPanu **Dr. J. Schenkerowi** za pomyślne przeprowadzenie operacyi naszemu synkowi **składają tą drogą** serdeczne podziękowanie

284 **A. Kleinbergerowie.**

Podziękowanie.

WP. **Leonowi Feinbergowi**

kierownikowi rządowo upoważ. kursów handl. w Krakowie, Stradom 27, dziękują podpisani serdecznie za świetne i celowe przygotowanie ich do egzaminu z księgowości pojed., podwójnej i amer., który zdali w dniu 26 marca br. w Państwowej Akad. handlowej w Krakowie

Wdzięczni:

Awner-Stein I., Dattnerówna Giza, Fischler Aron, Horowitz Leon, Hutt Zygmunt, Kluger Efraim, Landau Dawid, Landauówna Maryla, Lauferówna Amalia, Obstler Chaim, Reichmanówna Celina, Schermausówna Regina, Spannlang Chaskel, Schneiderówna Helena, Spatznerówna Rozalia, Scharf Saul, Steigerówna Fryda, Wietschner Józef.

Konsum „Pomoc“, Stradom L. 13

zawiadamia swych członków, iż nadszedł świeży transport wina świątecznego, oraz miodu w najlepszym gatunku. Konsum jest zaopatrzony we wszelkie artykuły świąteczne. 460

Walne Zgromadzenie

Związku Kredytowego Spółdzielnia z ogr. odp. Kraków, ul. Zielona 10

odbędzie się dnia 5 kwietnia br. o godz. 11½ a w razie braku kompletu o godz. 12 w poł.

Porządek dzienny:

1) Sprawozdanie bilansu za rok 1922; 2) **Rozdział zysku;** 3) Absolutoryum Komitetu rewizyjnego; 4) Wnioski; 5) Interpelacye.

Z okazyi zaręczyn naszego przyjaciela p. Ozyasza Amstera z p. Anną Salamonówną z Rzeszowa gratuluje serdecznie **Rodzeństwo Grünstein z Kolbuszowy**

Polityka walutowa Czechosłowacyi.

Kraków, 28 marca.

Rozsądnej polityce swego rządu, zwłaszcza zaś zmarłego niedawno tragiczną śmiercią dra Raszina, zawdzięcza Czechosłowacya, że waluta jej nietylko nie spadała równocześnie ze spadkiem walut innych państw sukcesyjnych lecz nawet znacznie się podniosła. Szczegóły tej polityki finansowej, mało u nas znane, wyjaśnił w interesującym odczycie, wygłoszonym we Wiedniu, prof. uniwersytetu praskiego dr. Amonn.

Prelegent zaznaczył, że błednem jest rozpowszechnione mniemanie, jakoby Czechosłowacya uprawiała politykę „deflacyjną". Udowadnia on to twierdzenie cyframi. Mianowicie w chwili powstania państwa czechosłowackiego wynosił ogólny obieg banknotów okrągło 10 miliardów koron natomiast z końcem lutego 1922, a więc trzy lata później, wynosił obieg 10,9 miliarda koron a zatem nie uległ zmniejszeniu.

Dr. Amonn zaprzecza również jakoby rząd czeski celowo zmierzał do podniesienia kursu korony czeskiej zagranicą środkami sztucznymi jak np. interwencyą na giełdach itp. Interwencya taka musiałaby się bowiem zaznaczyć zmniejszeniem zapasu dewiz i kruszców szlachetnych w banku emisyjnym. Tymczasem wręcz przeciwnie właśnie w okresie, kiedy nastąpiła gwałtowna zwyżka kursu korony czechosłowackiej, zwiększył się także bardzo znacznie zapas dewiz i kruszców szlachetnych. Zwyżka kursu zaczęła się z początkiem listopada 1921 przy kursie 5,10 centima w Zurychu. Z końcem stycznia 1922 kurs ten podniósł się na 9,64 i na tem zamknął się pierwszy etap zwyżki korony czeskiej. Drugi okres, tym razem znacznie gwałtowniejszej zwyżki przypada na czas od 6 lipca do 28 sierpnia 1922, kiedy to korona czeska podniosła się z 10,00 na 19,70 centimów. Równocześnie zapas dewiz podniósł się z 563,7 milionów na 1,7 miliardów koron czeskich. Jakkolwiek wysoko możnaby oceniać zręczność czeskiego urzędu bankowego w jego operacyach dewizowych, to jednak wykluczonem jest żeby te operacye były w stanie osiągnąć zwyżkę kursu o 100 proc. a równocześnie wzrost zapasu dewiz przeszło trzykrotny. Coprawda otrzymała Czechosłowacya pożyczkę angielską we funtach, jednakże pożyczka ta w małej tylko, jeżeli wogóle mierze mogła być użyta dla celów walutowych, gdyż większa jej część przeznaczona została na kredyty zwłaszcza dla Austryi.

Zachodzi więc pytanie, jakie były istotne przyczyny tak znacznej poprawy kursu waluty czeskiej. W pierwszym rzędzie przyczyniła się do tego aktywność bilansu handlowego tj. znaczna nadwyżka eksportu nad importem. Aktywny bilans handlowy daje eksporterom znaczne sumy w walutach zagranicznych, które w czasach przedwojennych normalnie wracały rychło do kraju. Nikt sum tych nie tezauryzował ani nie zostawiał ich zagranicą. W czasach powojennych jednak zostawianie tych sum zagranicą jest w państwach o złej walucie najbardziej ulubioną lokatą kapitału. (tak jest niestety i u nas). Dopiero kiedy korona czeska zaczęła się podnosić, posiadacze takich sum zagranicą w obawie strat poczęli szybko realizować je, tak, iż kapitały te w krótkim czasie napłynęły w wielkiej ilości do kraju, obniżając tu kurs zagranicznych walut.

Zjawisko to nie mogło być coprawda pierwszą pobudką do zwyżki korony czeskiej. Pobudki tej upatrywać należy raczej w umocnieniu się politycznego znaczenia Czechosłowacyi. W pierwszych latach po wojnie było państwo czechosłowackie zagranicą również mało znane jak i jego waluta. Dopiero w drugiej połowie roku 1921 energiczna propaganda zagraniczna rządu czeskiego jak i pokojowa jego polityka spowodowały. że zaczęto traktować Czechosłowacyę jako poważny czynnk polityczny. Równocześnie urząd bankowy kosztem niewielkim bo tylko 150 milionów koron nadał koronie czeskiej tendencyę zwyżkową i obie te okoliczności łącznie wystarczyły, by waluta czeska rozpoczęła swój pochód zwyżkowy. Przyłączyły się jeszcze i dalsze okoliczności. Katastrofa marki niemieckiej przerodziła się w ucieczkę do korony czeskiej, zgodnie z psychologią między narodowej spekulacyi walutowej, która zawsze opuszcza okręt spadającej waluty, by przenieść się na okręt zwyżkującej waluty.

Polityka finansowa rządu czechosłowackiego kieruje się tylko negatywnym a nie pozytywnym celem, a mianowicie unika ona za wszelką cenę inflacyi. Możliwość zmniejszenia tego obiegu, przewidziana w planach Raszina, istnieje a to dzięki ustawie o daninie majątkowej. O ileby uzyskane stąd banknoty rząd zupełnie z obiegu wycofał, to bardzo możliwem byłoby w następstwie tego podniesienia się kursu korony do 25 lub nawet 50 centimów. Takie użycie daniny napotkałoby jednak niewątpliwie na znaczny opór w kraju ze względu na grożący przez to ciężki kryzys przemysłowy.

Obieg banknotów był dotychczas ciągle jeszcze większy, choć niewiele, od obiegu w chwili powstania Czechosłowacyi. Od niedawna dopiero obieg ten zaczyna się zmniejszać a mianowicie z końcem lutego 1923, wynosił on już tylko 9,93 miliardów.

I ten obieg, który mógł być odpowiedni wtedy, kiedy korona czeska równała się 8—9 centimów złotych, jest jednak zbyt wielki obecnie, gdy korona równa się 16 centimom. Zadaniem rządu czeskiego jest właśnie uzgodnić obieg banknotów ze zwiększoną zewnętrzną i wewnętrzną wartością korony czeskiej. Po osiągnięciu tej zgodności wyłoni się dopiero dalsze pytanie, czy zmierzać do dalszego zmniejszenia obiegu i odpowiedniego podniesienia wartości waluty, czy też starać się o stabilizacyę na osiągniętym poziomie.

Na ogół można postawić politykę walutową Czechosłowacyi jako wzorowy przykład dla państw, których waluta i życie gospodarcze ucierpiały dotkliwie przez inflacyjną politykę rządu.

KRONIKA.

Kraków, 28 marca.

— FERYE SZKOLNE. Wczoraj rozpoczęły się we wszystkich szkołach krakowskich, tak średnich, jak i powszechnych ferye świąteczne które trwać będą 2 tygodnie tj. do 9 kwietnia włącznie. Nauka rozpocznie się we środę dnia 10 kwietnia.

— USTNE EGZAMINA DOJRZAŁOSCI W PANSTWOWYCH I PRYWATNYCH SEMINARYACH NAUCZYCIELSKICH odbędą się w bieżącym roku szkolnym w następujących terminach: W terminie letnim: Biała — pryw. żeńskie 18 czerwca. Kęty — państw. (dla uczennic własnych) 1 czerwca (dla eksternistów 21 czerwca). Kraków — państw. żeńskie 7 czerwca. Kraków — państw. kursy nauczycielskie 18 czerwcą. Kraków — państw. Wyższy kurs nauczycielski 25 czerwca. Kraków — pryw. żeńskie Preisendanza 28 maja. Kraków — prywatne żeńskie im. Minnichowej 18 czerwca. Kraków — pryw. żeńskie św. Rodziny 11 czerwca. Kraków — pryw. żeńskie Instytut Maryi 18 czerwca. Mielec — pryw. żeńskie 29 maja. Nowy Sącz — I. pryw. żeńskie 6 czerwca. Nowy Sącz — II pryw. żeńskie 20 czerwca. Tarnów — pryw. żeńskie św. Kingi 22 maja. Tarnów — pryw. żeńskie im. św. Jadwigi 11 czerwca. Wieliczka — pryw. żeńskie 18 czerwca. W terminie jesiennym: Kęty — państw. żeńsk. (dla eksternistów) 17 września. Kraków — państwowa żeńsk. (dla eksternistów) 24 września.

— ŻOŁNIERZE ŻYDOWSCY ZWOLNIENI WE ŚWIĘTA. Ministeryum spraw wojskowych rozesłało do wszystkich oddziałów rozkaz w sprawie zwolnienia żydowskich żołnierzy w dni świąteczne.

Rozkaz dotyczy też żołnierzy, powołanych na ośmiotygodniowe ćwiczenia.

— PRZYDZIAŁ MĄKI DLA KRAKOWA. Na skutek akcyi, wdrożonej przez nadzwyczajnego komisarza dla zwalczania drożyzny, główny urząd zakupu artykułów pierwszej potrzeby w Poznaniu przydzielił dla gminy miasta Krakowa jako kontyngent miesięczny 150 ton mąki żytniej z 70 procentowego przemiału. Warunki na jakich gmina otrzyma przydziały są bardzo dogodne, gdyż urząd zakupu daje miastu jednomiesięczny kredyt. — Wczoraj nadeszła do magistratu telegraficzna wiadomość, że z Poznania wysłano już do Krakowa 6 wagonów mąki, reszta zaś tj. 9 wagonów nadejdzie do dnia 20 kwietnia br. Miejskie biu-

JAKÓB POLJESKIN.

Michał Halperin.

Ze zbioru „Marzyciele i bojownicy"

(Dokończenie.).

Wkrótce miałem też sposobność widzieć Halperina w efektownem wystąpieniu. Do Jaffy przybył cyrk. By zwabić publiczność ogłoszono, że pewnego wieczoru odwiedzi lwy w klatkach kilku poważanych obywateli miasta. Do odważnych należał konsul włoski w Jaffie, bogaty kupiec brytyjski, robotnik portowy i kolonista niemiecki z Wilhelminy. Kiedy się H. dowiedział, że z ust Arabów padły obelżywe słowa „martwe dzieci", bo się do Żydów nie zwrócono o „delegata", udał się zaraz do właściciela cyrku, żeby i jego wpuścił do klatki z lwami. Nadszedł naznaczony wieczór. Cyrk przepełniony był po ostatnie miejsce Zaczęto przedstawienie. Pięć lwów w klatce żelaznej rykiem pobudzało grozę w zgromadzonych tłumach. Z napięciem czekano odwiedzin w klatce. Rozległy się krzyki i świsty. Wyliczono nazwiska pięciu śmiałków. Przywitano ich oklaskami. Arabowie, widząc Żyda, z zachwytem wołali ;„Jahudi, Jahudi". Chwilę stali w klatce jak przygwożdżeni. Ku lwom pójść nie śmieli, a kiedy lwy się do nich jęły zbliżać, prędko się wycofali, jeden za drugim. Tylko H. pozostał, stanął przed lwami i przemówił o żydowskim narodzie podobnym do lwów w klatce. Potężnym głosem zaintonował ku arabskiej gromadzie hebrajski hymn „Od lo awda". Burzliwym owacyom ze strony arabskiej publiczności na cześć żydowskiego „djedda" nie było końca.

Miłość Halperina do Palestyny była ogromna. Każdego, kto opuszczał kraj, nazywał „narodowym zdrajcą". Nie żegnał się wcale z takimi. — Często zwierzał mi się ze swoich dziwacznych planów ocalenia żydostwa. „Rozpędź [illegible] głosić chciał on, ze słynnej rodziny i nietzscheanista! — z góry Synaj. W ogóle był zdania, że musimy wrócić do pasterstwa: rzucić miasta i kupiectwo, przesiedlić się w niezamieszkane obszary i jąć się tam wypasania owiec i bydła, jak synowie Jakóba i beduini. Sam się też udał na jakiś czas w najodleglejsze okolice i pasł z beduinami.

Halperin pięknie śpiewał. Nie było robotniczej uroczystości, żeby go nie proszono o śpiew, którego nie odmawiał. Śpiewem uspokoił raz kongres syoński. Było to w rozstrzygającej dla sprawy Ugandy chwili na VI. kongresie, kiedy na sali jawiła się protestująca frakcya rosyjsko-syońska. Przewodniczący dzwonił, stukał młotkiem, ale nie mógł burzy opanować i już miał zerwać posiedzenie, gdy na stół obok trybuny wstąpił H. Był delegatem Poale- Syonu i nosił dla manifestacyi czerwoną bluzę. Nią, ciekawą postacią „długiemi włosami" i brodą zwrócił na siebie uwagę wszystkich. Wzruszonym głosem zaczął śpiewać „Przysięgę". Burza ustała, na chwilę zapanowała zupełna cisza, a wkońcu przyłączyli się zebrani do śpiewającego.

Halperin był jednym z twórców Poale-Syonu. Ale i tym przyjaciołom mówił słowa prawdy. Nie zapomnę jego przemówienia z przed piętnastu laty na zgromadzeniu robotników w Riszon le Syon. Szło o sprawę strejku podjętego przez część towarzyszy bez zgody większości robotników. H. wystąpił za powrotem do pracy, bo opór zmusiłby do przyjęcia robotników nieżydowskich. Robotnicy pojęli też odrazu prawdę gorzką jego słów i na drugi dzień wrócili do pracy.

Wogóle H. był świetnym mówcą. We Wilnie i z początku w Palestynie słuchano go z przyjemnością. Ale wikłając się we wciąż dziwaczniejsze rojenia, rwał się tok jego myśli. Wyrażał je coraz zawilej, nie mógł ich przemóc, walczył ze sobą, wskutek czego cierpiał dotkliwie. Tragedyą życia H. było, że nie mógł urzeczywistnić ani jednej myśli. Świadczyć o tem może wyraźnie choćby to, że kiedy twórcą Legionu żydowskiego był Żabotyński, to dziadkiem tej myśli jest Halperin. „Niech przyjdzie do kraju — mawiał przed 30, 20 i 15 laty — dwadzieścia tysięcy młodzieży nowocześnie uzbrojonej i zajmie Hauran, Baszan i Golan". Nie liczył się zupełnie ze rzeczywistością i nie martwił się o to bynajmniej. A w myśli i pomysły był nieubogi. — Ostatnie lata wojenne, ostatnie dla niego, dały się mu niewymownie we znaki. Jedno nieszczęście i cierpienie waliło się po drugiem i przygnębiło go zupełnie. Położenie materyalne stawało się nie do zniesienia. Żona wróciła z Rosyi do kraju i nie mógł już być kojącym strażnikiem i marzycielem. Codzienne życie i rodzina wymagały od niego więcej niż mógł sprostać.

W tem przyszła ewakuacya Jaffy, którą H. opuścił wraz z innymi. Bez rodziny i ostoi - syn padł na palestyńskim froncie w bitwie pod Ghazą — wędrował samotny biedny marzyciel po Górnej Galilei, z trawiącym bólem w sercu i niepocieszoną żałobą po ukochanem dziecku. Srogie koleje osadnictwa palestyńskiego wzmogły jeszcze rozgoryczenie Halperina i jego przygnębienie. Niby cień snuł się po górach Galilei, szukający spokoju i ulgi dla chorej duszy i złamanego ciała. Jako posługacz w szpitalu Cefat rozchorował się na dobre i musiał pójść do łóżka. Już w obliczu śmierci protestował przeciwko pogromom na Ukrainie. Dowiadywał się o pracę prof. Weicmana i jego druhów. Ostatnią jego prośbą było, żeby go pochowano w Jerozolimie, tym sercu przeszłości i przyszłości Żydostwa. Ale i to jego pragnienie się nie ziściło. Idealista Michał Halperin, który majątek i siebie samego poświęcił żydowskiemu narodowi, leżał samotny i opuszczony na łożu śmierci i znalazł wieczysty odpoczynek w kolonii Machnaim.

Przetłumaczył II. T.

ło aprowizacyjne zwiększy wobec tego dzienną produkcyę wypieku chleba w piekarni miejskiej.

— O ZAOPATRZENIE KRAKOWA W TŁUSZCZE. Wczoraj popołudniu toczyła się w magistracie krakowskim konferencya komisyi kontrolującej, wyłonionej z Rady miasta dla miejskich zakładów aprowizacyjnych. Komisya rozpatrywała kilka ofert na słoninę i smalec, wniesionych przez różne firmy w kraju i powzięła uchwałę, aby z firmą, która przedstawiła najkorzystniejszą ofertę, wejść w bliższy kontakt i ewentualnie zawrzeć umowę na większe stałe dostawy tłuszczów dla miasta.

— CZAS OTWIERANIA SKLEPÓW. Związek zawodowy pracowników handlowych w Krakowie zwraca uwagę PT. Kupców i Interesentów, iż w myśl obwieszczenia magistratu miasta Krakowa z dnia 15 marca 1923 począwszy od 1. kwietnia 1923 sklepy mogą być otwarte od godziny 8—1 i 3—6 wieczór. Uprasza się tedy PT. Publiczność, aby zechciała swe zakupy załatwiać do godziny 6-tej wieczór.

— Z TARGU. Na wczorajszym targu panował ze względu na zbliżające się święta ożywiony ruch. Wykorzystały to przekupki i paskarki wiejskie, żądając odpowiednio wyższych cen. Niewątpliwie wpłynęła również na zuchwałość wieśniaków zapewnienie im bezkarnego uprawiania lichwy przez uchwałę sejmową. Litr mleka zbieranego kosztował 1500 do 1600 mp, niezbieranego 1900 do 2000 mp, śmietany słodkiej 2200 do 2500 mp, kwaśnej 3000 do 3600 mp. Za 1 kg. masła żądano 26 do 27,500 mp, za 1 kg sera 9 do 12 tysięcy mp, za jajo 380 do 420 mp. Drób na ogół nie podrożał. Kury sprzedawano po 20 do 50 tys. mp, koguty od 18 do 35 tys. mp, kaczki 20 do 35 tysięcy mp, gęsi 35 do 60 tysięcy mp, indyki 80 do 120 tysięcy mp, perlice 20 do 30 tysięcy mp.

— USTALENIE CEN W KAWIARNIACH I RESTAURACYACH. Wydział aprowizacyjny magistratu krakowskiego zebrał już wszystkie cenniki z restauracyi i kawiarń i obecnie przeprowadza kontrolę kalkulacyi cen. Jak się dowiadujemy, prezydyum miasta przedłoży na najbliższem posiedzeniu komisyi wniosek, by regulowane były ceny następujące: herbaty, kawy, mleka, jajek, jajecznicy, rosołu, zupy, mięsa rosołowego, pieczeni wołowej, cielęcej, wieprzowej itp. Przy ustaleniu cen na napoje i potrawy prezydyum miasta opiera się na obowiązującem dotąd w Krakowie zarządzeniu Polskiej komisyi likwidacyjnej.

— OPŁATY OD MATERYAŁÓW BUDOWLANYCH. Z dniem 1 kwietnia br. podwyższa magistrat opłaty za składanie materyałów budowlanych na ulicach i placach miasta, a mianowicie za zajęcie 1 m kw. powierzchni, opłata wynosi za każdy tydzień w dzielnicy I—VIII 60 mk, w dzielnicach zaś przyłączonych za każdy tydzień 30 marek.

— NA LINII TRAMWAJOWEJ NR. 4 rozpoczął się onegdaj ruch, przerwany w miesiącach zimowych. Wozy kursują od Podwala aż do parku dra Jordana. Na razie w dnie powszechne kursują na tej linii dwa wozy motorowe, których ilość w niedzielę i święta będzie zdwojona.

— PRZEPUSTKI DLA UCHODŹCÓW. Sekcya Emigracyjna przy Żyd. Radzie Nar. (Senatorska 32) komunikuje, że uchodźcy, którzy w związku ze znanem rozporządzeniem o wysiedleniu chcą powrócić do Rosyi, mogą otrzymać za pośrednictwem Sekcyi krótkoterminowe przepustki do granicy. Zwracamy uwagę, że przepustki te będą wydawane tylko do dn. 1 kwietnia br.

— CENA WIZY DO ROSYI. Poselstwo sowieckie w Warszawie podwyższyło opłatę za pozwolenie na wyjazd do Rosyi do 23 rubli w złocie, pobieranych w markach polskich lub w walucie zagranicznej. Osobom, które wykażą, że nie mają dostatecznych środków, przez przedstawienie odpowiednich zaświadczeń władz polskich, powyższa opłata może być zmniejszona do jednej czwartej.

— ULGI POCZTOWE. Ministeryum Poczt i Telegrafów przyznało w wewnętrznym ruchu pocztowym ulgę w wysokości 50 procent od normalnej taryfy opłat od wagi dla paczek pocztowych, zawierających urzędowe wydawnictwa polskie dla państw zagranicznych, przesyłanych przez instytucye rządowe i naukowe w kraju pod adresem Biblioteki Ministeryum Spraw Zagranicznych (Biuro Międzynarodowej Wymiany Wydawnictw) w Warszawie oraz dla paczek pocztowych, zawierających urzędowe wydawnictwa zagraniczne dla Polski, przesyłane przez Bibliotekę Ministeryum Spraw Zagranicznych pod adresem powyższych instytucyi w kraju. Na paczkach zamiast znaczków pocztowych umieszczać należy napis: „Opłata zniżona na podstawie rozporządzenia Ministeryum Poczt i Telegrafów z dnia 6 marca 1923 r. L. 996]V“, zaś obok powyższego napisu instytucye rządowe i naukowe posługujące się pieczęcią urzędową, powinny umieszczać jej odcisk.

— TEODOR KALITOWSKI, emerytowany prokurator, zmarł wczoraj w Krakowie, przeżywszy 68 lat. Na kilka miesięcy przed śmiercią prok. Kalitowski powołany został ponownie do czynnej służby i uczestniczył w rozprawach w sądzie okręgowym karnym. Zmarły był również znanym satyrykiem i zasilał swemi utworami, ogłaszanymi pod pseudonimem „Smolarz“ prasę humorystyczną.

— VORZIMMER SKŁADA KAUCYĘ. Jak się dowiadujemy, rodzina Vorzimmera zgodziła się złożyć kaucyę 50 milionów mp. za wypuszczenie Vorzimmera na wolność aż do czasu rozprawy apelacyjnej. Obrońy Vorzimmera przed drugą instancyą podjął się adw. dr Münz, który przed kilku dniami wniósł zażalenie nieważności od orzeczenia trybunału co do winy.

— SKUTKI NIEOSTROŻNEGO OBCHODZENIA SIĘ Z BRONIĄ. Wczoraj popołudniu około godz. 4½ w sklepie jubilerskim przy ul. Grodzkiej l. 25 chłopak do posług Otto Ettinger zabawiał się rewolwerem. Wskutek nieostrożności Ettinger spowodował strzał, który ugodził pracownika tej firmy Hermana Brandbarta. Kula ugrzęzła w klatce piersiowej. Lekarz pogotowia po założeniu prowizorycznego opatrunku przewiózł ofiarę wypadku na oddział chirurgiczny szpitala św. Łazarza, gdzie przystąpiono do operacyi. Stan chorego poważny.

— ŚMIERĆ POD KOŁAMI POCIĄGU. Onegdaj po południu Andrzej Taborski (lat 30) z Płaszowa, umysłowo upośledzony wałęsając się po torach kolejowych na stacyi Podgórze-Płaszowie dostał się pod koła nadjeżdżającego na stacyę pociągu i poniósł na miejscu śmierć. Zwłoki ofiary nieszczęśliwego wypadku przewieziono do zakładu medycyny sądowej.

— AMATORZY RACHUNKÓW KUPIECKICH. Ubiegłej nocy jacyś złodzieje włamali się do sklepu spożywczego Chrabąszcza i Ski przy ul. Szczepańskiej. Sprawcy weszli do sklepu z sieni przez okno wystawowe, zagrodzone z boku deskami, w którym wycięli otwór i zabrali ze sobą jedynie rachunki kupieckie.

KOMISYA TECHNICZNA przy centralnej organizacyi syońskiej w Krakowie otrzymała plany podstawowe dla uzyskania konkursu na rozbudowę „Bussines Centre“ (Hale handlowe) w Haifie.

Termin wnoszenia projektów upływa z dniem 15 maja b. r.

Plany i warunki konkursu wyłożone są w biurze technicznem „Standard“ Kraków, ul. Grodzka 25, od godz. 3—5 popołudniu. 285

—o-o—

— WE CZWARTEK DN. 29 BM. o g. 7½ wieczór odbędzie się w sali „Ezra“ ul. Krakowska l. 43, Zgromadzenie młodzieży. Przemawiać będzie Dr. I. Schwarzbart na temat: Młodzież a Miesiąc Palestyński. 449

—oo—

— SEKCYA TENNISOWA Ż. T. S. Jutrzenka przyjmuje zgłoszenia na członków w zakładzie Dr. J. Syropa pl. WW. Świętych 10, I p: między godz 7—8 wieczorem. Ze względu na ograniczoną ilość miejsc zgłoszenia przyjmować się będzie tylko do 5 kwietnia br. 413

—oo—

A. BROSS, KRAKÓW, ulica Floryańska l. 44, poleca w wielkim wyborze: Raglany inpregnowane nieprzemakalne i gumowane. Ceny konkurencyjne. 454

—o-o—

— NA OFIARY POGROMÓW W UKRAINIE złożył p. B. Abraham w redakcyi naszego pisma kwotę 10 tysięcy marek.

Rozpowszechniajcie „NOWY DZIENNIK“.

Z sali sądowej.

Nadużycia na granicy.

W krakowskim sądzie wojskowym odbyła się wczoraj pod przewodnictwem majora Florka rozprawa przeciw plutonowemu Michałowi Brysiewiczowi, oraz szeregowcowi Michałowi Lewandowskiemu i Ignacemu Wocie, wszystkim z 15-go baonu celnego. Oskarżeni pełniąc służbę wartownicza na granicy G. Śląska w listopadzie 1921 r. przepuszczali za łapówkę przemytników przez granicę. Ponadto Bryniewicz i Lewandowski oskarżeni byli o dezercyę ze swego oddziału. Po przeprowadzonej rozprawie trybunał skazał Bryniewicza na 1 rok ciężkiego więzienia i degradacyę, Lewandowskiego na 1 i pół roku, zaś Wotę na 11 miesięcy ciężkiego więzienia.

—oo—

Z teatru, literatury i sztuki.

— ŚWIĘTA W TEATRZE IM. J. SŁOWACKIEGO. Dzisiaj ostatnie przedstawienie przed świętami, na którem powtórzona będzie komedya Shaw'owska „Pierwsza sztuka Fanny“ tak świetnie grana przez nasz zespół.

Jutro, w piątek i w sobotę teatr zamknięty.

W niedzielę 1 i w poniedziałek 2 kwietnia jako w dni świąteczne daje teatr po dwa przedstawienia — powtarzając w pierwsze święto po południu niezawodnego w powodzeniu „Janosika“, a wieczorem doskonałą komedyę St. Kiedrzyńskiego „Zabawę w miłość“. W poniedziałek 2-go ...na po południu wesoły „Popas Króla Jegomości“ A. Grzymały-Siedleckiego, wieczorem Rittnerowskie „Wilki w nocy“, święcące obecnie po wtórny sukces na naszej scenie.

W sobotę 7 kwietnia wchodzi na afisz atrakcyjny „Czupurek“ B. Hertza, którego zapowiedź obudziła u nas tak wielkie zainteresowanie. Zabawna bajka o renesansie podwórza z ciętemi aluzyami do dzisiejszych stosunków będzie interesującem widowiskiem także i dla publiczności dorosłej, zwłaszcza dzięki oprawie, jaką u nas otrzyma. Warszawski teatr „Reduta“ użyczył kapitalnych kostyumów projektu znakomitego karykaturzysty i rysownika H. Grussa, zaś pp. Zbigniew i Andrzej Pronaszkowie nadadzą „Czupurkowi“ odpowiednie dekoracye. Sztuka urozmaicona jest oryginalnymi śpiewami i tańcami kompozycyi p. W. Krupińskiego:

— Z OPERY I OPERETKI. Dziś we środę dnia 28 bm. po raz 47-my na wielokrotne życzenie przyjeżdżających do Krakowa gości znakomita operetka Kalmana pt. „Bajadera“ bezsprzecznie najbardziej atrakcyjna ze wszystkich wystawianych w bieżącym sezonie nowości.

— „TAJNY AGENT“ JÓZEFA CONRADA granym będzie dzisiaj we środę po raz 3-ci. — Jest to zarazem ostatnie przedstawienie tej sztuki przed świętami. We czwartek, piątek i sobotę teatr zamknięty. Repertuar świąteczny przedstawia się następująco: niedziela popołudniu rekordowa „Sublokatorka“, wieczorem arcywesołe „Zdobycie Berg op Zoom“, w poniedziałek popołudniu efektowna „Wiera Mircewa“, zaś wieczorem przezabawny „Szyldkretowy grzebień“. We wtorek wraca na afisz „Tajny agent“.

— ODROCZONA PRELEKCYA dyrektora trupy wileńskiej p. Mazo nt. „Weiter i jego Niemowa“ odbędzie się nieodwołalnie w Związku Przed Świt-Haszachar (Stradom 15, oficyny I piętro) we czwartek 28 bm. o godzinie 8 wieczorem.

Wstęp wolny. Goście mile widziani.

TEATR MIEJSKI IM. J. SŁOWACKIEGO

Środa: „Pierwsza sztuka Fanny“.
Czwartek, piątek i sobota: Teatr zamknięty.

OPERA I OPERETKA.

Środa: „Bajadera“.
Czwartek, piątek i sobota: Teatr zamknięty

TEATR BAGATELA.

Środa: „Tajny agent“.
Czwartek, piątek i sobota: Teatr zamknięty.

TRUPA WILEŃSKA.

Środa: „Niemowa“.

—oo—

Z kraju.

Niesłychana ekspedycya karna w Kutach.

Przed kilku dniami przybył do Kut pod Kołomyją oddział wojskowy, którego dowódca przedstawił się na zwołanem natychmiast na jego rozkaz posiedzeniu Rady miejskiej, jako komendant ekspedycyi karnej, wysłanej z polecenia starosty

Kosowskiego celem zmuszenia ludności do wydania ukrywających się rekrutów.

„Uczynimy to w ten sposób, oświadczył, że pozostaniemy w mieście tak długo, dopóki nie stawią się wszyscy rekruci. Ponieważ zaś żadnych środków żywności z intendantury nie otrzymujemy, gmina będzie zmuszona dostarczyć nam wszystkiego, czego potrzebujemy. Wydatki gmina ma pokryć w drodze repartycyi od rodzin poborowych oraz od osób znanych co do ich wrogiego usposobienia wobec państwowości polskiej.

„Na wypadek niedostarczenia nam wszystkiego i niespełnienia przez gminę włożonych na nią obowiązków będę zmuszony dać żołnierzom pełną swobodę działania, a co to znaczy możecie się dowiedzieć tam, gdzie dotychczas byliśmy w powiecie śniatyńskim i peczenizyńskim".

Na razie działalność „ekspedycyi karnej" o tyle daje się we znaki ludności, specyalnie żydowskiej, że koszta utrzymania żołnierzy wyniosły w ciągu 2 dni 1.900,000 mk., które gmina ściągnęła od rodzin popisowych i od ludności.

Jest rzeczą jasną, że postępowanie starostwa Kosowskiego niema żadnej postawy prawnej i że zastosowanie podobnych represyi wobec rodzin popisowych, wśród których, dodajmy nawiasem Żydów jest tylko 5, nie zgadza się z zasadami praworządności w państwie.

Biuro wschodnio galicyjskich posłów i senatorów Żydów, do którego ludność Kut odniosła się o interwencyę, zwróciło się w tej sprawie do Dowódcy O. K. Nr VI, gen: Lindego, ale ten oświadczył, że odnośne zarządzenie wydał starosta na skutek instrukcyi Województwa wzgl. Min. Spr. Wewn. które jedynie może uchylić rozporządzenie starosty.

—o-o—

O SPIS ŻYDOWSKICH IMION. Komisaryat rządowy Warszawy zwrócił się do warszawskiego rabinatu z prośbą o doręczenie spisu męskich imion żydowskich wedle ich źródłosłowu biblijnego, a to celem uniknięcia nieporozumień co do pochodzenia imion żydowskich. Rabinat spis taki nadesłał.

KOMITET WYKONAWCZY UNII PAŃSTW. Na ostatnim zjeździe U. P. wybrano komitet wykonawczy w następującym składzie: Downarowicz Medard, Dunin Władysław, Gurzyński Witold, Jastrzębski Zygmunt, Kamieniecki Witold, Konic Henryk, Laurysiewicz Stefan, Lednicki Aleksander, Machlejd Julian, Ostrowski Krystyn, Paschalski Franciszek, Sterling Kazimierz, Stpczyński Wojciech, Tołłoczko Ludwik, Wyrostek Michał, Zagórski Tadeusz, Szalayowa.

I KASZUBI MIĘDZY NIMI. W „Dwugroszówce" czytamy: Wycieczka kaszubska w piątek (23) o godz. 3 pop. złożyła na grobie śp. E. Niewiadomskiego wspaniały wieniec.

DRAPACZ CHMUR powstanie niebawem we Lwowie przy ulicy Sykstuskiej. Szwedzkie Towarzystwo telefonów „Eedergreen" zakupiło tam parcelę i przystąpi już z wiosną do budowy ośmiopiętrowego gmachu, w którym umieszczona zostanie międzymiastowa i miastowa centrala telefoniczna.

NIEUDAŁA DEMONSTRACYA WE LWOWIE. Onegdaj zwołały do ratusza Związki zawodowe wiec w sprawie drożyzny. Z tej okazyi skorzystała garstka komunistów, która podczas wiecu rozrzucała ulotne pisma o treści rewolucyjnej i wznosiła okrzyki antypaństwowe. Po ukończeniu wiecu uformował się pochód, który skierował się ku teatrowi, ale tu zagrodził mu drogę oddział policyi, Gdy jednak demonstranci poczęli stawiać opór, aresztowano kilka osób. W rezultacie pochód został rozwiązany.

CZYŻBY ZAPOWIEDŹ? Zarząd warszawskiej gminy starozakonnych otrzymał ponownie list od ministeryum oświaty w sprawie przyspieszenia remontu wielkiej sali obrad tak, by można było tam urządzić galeryę dla publiczności, co jest przewidziane w statutach gminy. Do remontu ma gmina przystąpić dnia 15 kwietnia.

Fakt, że gminę warszawską przynagla ministeryum do przystosowania sali do publicznych posiedzeń uważany jest przez żydowskie sfery społeczne za dowód, iż nareszcie władze mają zamiar zatwierdzić ordynacyę wyborczą do gmin żydowskich.

Przegląd gospodarczy.

Kary za zwłokę w płaceniu podatków

Onegdaj podaliśmy najważniejsze postanowienia odnośnej ustawy. Obecnie komunikuje nam dyrekcya Skarbu następujące obwieszczenie, które zostanie równocześnie oplakatowane:

Ministerstwo Skarbu podaje do powszechnej wiadomości, że uchwalona już przez ciała prawodawcze ustawa o karach za zwłokę oraz o kosztach egzekucyjnych będzie w najbliższych dniach ogłoszoną w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Najważniejsze postanowienia z tej ustawy są następujące:

1) nieuiszczone z winy płatnika w terminach płatności podatki wraz z dodatkami państwowemi, opłaty stemplowe i aljenacyjne, oraz dodatki do tych podatków i opłat, pobierane przez Kasy Skarbowe na rzecz niepaństwowych związków prawa publicznego, uważa się za zaległości;

2) od zaległości pod 1) wymienionych pobiera się karę za zwłokę w wysokości 10 prc. miesięcznie, począwszy od 15 dnia po upływie terminu płatności tychże zaległości;

3) przy obliczaniu kar za zwłokę, miesiąc zaczęty liczy się za cały;

4) na pokrycie kosztów, spowodowanych przymusowem ściągnięciem zaległości pobiera się na rzecz Skarbu Państwa od płatników następujące osobne dopłaty:

a) opłatę za pisemne wezwanie (upomnienie) płatnika do zapłaty zaległości, wynoszącą 1 prc. sumy zaległej;

b) opłatę za każdą czynność organu egzekucyjnego, dokonaną u płatnika w celu przymusowego ściągnięcia zaległości, wynoszącą 5 prc. sumy zaległej, najmniej jednak 1000 mk. Podstawę do obliczenia tej opłaty stanowi zaległość wraz z rami za zwłokę i narosłemi kosztami egzekucyjnemi;

c) koszty przeniesienia, zabezpieczenia, przechowania i przymusowej sprzedaży ruchomości, zajętych u płatnika w wysokości kwot, rzeczywiście wyłożonych.

Ponieważ ustawa wspomniana wchodzi w życie w cztery tygodnie po jej ogłoszeniu, przeto Ministerstwo Skarbu wzywa wszystkich płatników, zalegających z opłatą jakiegokolwiek rodzaju podatków lub opłat skarbowych, aby korzystając z czasu przejściowego, przez który ta ustawa jeszcze nie obowiązuje, wpłacili jaknajrychlej do kas skarbowych wszystkie zaległości i w ten sposób uchronili się od dotkliwych kar za zwłokę oraz od podwyższonych znacznie kosztów przymusowego ściągnięcia zaległości przez organa egzekucyjne.

ZMIANY MNOŻNIKÓW CELNYCH. Na podstawie art. 14 rozporządzenia z dnia 11 czerwca 1920 r. o taryfie celnej ministrowie skarbu oraz przemysłu i handlu wydali rozporządzenie, normujące wysokość dopłaty celnej normalnej na 599,900 procent (czyli mnożnik 6.000).

Wysokość dopłaty celnej zniżonej (ulgowej), której podlegają wszystkie towary, nieobjęte par. 1, rozporządzenia z dnia 26 lipca 1922 r., par. 1, rozporządzenia z dnia 20 listopada 1922 r., par. 1, rozporządzenia z dnia 25 stycznia 1923 r. i par. 1 rozporządzenia z dnia 17 lutego 1923 r. ani rozporządzeniem z dnia 21 października 1922 r. o ulgach celnych, określa się na 399,900 procent (czyli mnożnik 4,000).

Dotychczasowe wysokości dopłat celnych 299,90 procent (mnożnik 3.000) i 199,900 procent (mnożnik 2.000) będą stosowane do odpowiednich towarów w ciągu miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia jeśli towary te:

a) zostały nadane do przewozu koleją lub statkiem bezpośrednio do obszaru celnego Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia wspomnianego rozporządzenia; do towarów takich urzędy celne stosują dotychczasowe normy dopłat (mnożników) na podstawie kolejowych listów przewozowych lub konosamentów;

b) zostały nadane do przewozu koleją lub statkiem pośrednio, jednak z przeznaczeniem dla odbiorców na obszarze celnym Rzeczypospolitej Polskiej, najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia tego rozporządzenia; do towarów takich urzędy celne stosują dotychczasowe normy dopłat (mnożników) tylko na podstawie poleceń ministeryum skarbu:

c) zalegały w dniu wejścia w życie tego rozporządzenia w pełnych składach urzędowych, kolejowych oraz nieurzędowych publicznych lub prywatnych.

Rozporządzenie co do zmiany mnożników celnych wchodzi w życie czwartego dnia po ogłoszeniu.

MINISTER SKARBU O PROGRESYI W PODATKACH. W sprawie progresyi stosowanej w systemie opodatkowania obywateli, Minister Skarbu złożył w Sejmie następujące oświadczenie:

Zasada progresyi w opodatkowaniu, jako oparta na sprawiedliwości społecznej, jest w całej pełni wyznawaną przez Ministerstwo skarbu. Dało ono temu najlepszy wyraz w ustawie o sanacyi skarbu, w której zabezpiecza konieczność progresyi przy opodatkowaniu rolników, przemysłowców i handlowców przez zastosowanie stałego miernika do wszystkich obliczeń skarbowych, co wyrazi się w wielokrotnem podniesieniu wydajności podatku dochodowego. Prócz tego ustawa o sanacyi wprowadza bardzo wysoki progresywny podatek majątkowy. Natomiast zarówno podatek przemysłowo-handlowy, jak i gruntowy pozostawiony był przez Ministerstwo Skarbu taksamo, jak we wszystkich innych państwach europejskich bez progresyi.

Z tego stanowiska minister nie ustąpi i w razie uchwalenia przez Sejm w myśl żądań pewnych grup progresyi do podatku gruntowego, nie widzi możności skutecznego przeprowadzenia akcyi naprawy skarbu.

O ileby jednak progresya przy podatku gruntowym była zbudowana jako reasekuracya dla Skarbu skuteczności opodatkowania dochodowego z większych majątków rolnych, to taką progresyę p. Minister Skarbu uznałby nie za szczerbę w ogólnym planie sanacyi podatkowej, lecz za zaliczkę, którą będzie mógł uznać za możliwą.

„GAZETA BANKOWA" Nr 5 z 10. marca ukazał się i zawiera: Dr Jan Kanty Steczkowski: O naprawę skarbu Rzeczypospolitej; Dr. Władysław Byliński: Ostatni akt; M. Konarski: Złoty polski wobec nauki o pieniądzu; Sprawy bieżące; Kronika krajowa i zagraniczna; Kalendaryum.

ZMIANA ORGANIZACYI URZĘDÓW ZIEMSKICH. Na wczorajszem posiedzeniu Rady ministrów uchwalono wprowadzić na listę dotychczasowej ustawy o organizacyi urzędów ziemskich dwie ustawy: 1) o powołaniu ministra reformy rolnej oraz o jego zakresie działania, 2) o organizacyi urzędów ziemskich, która ma być bardziej uproszczona i skorygowana z ogólną administracyą państwową.

WPŁYWY SKARBOWE W LIST. 1922. Daniny publiczne przyniosły w listopadzie 1922 r. razem kwotę 49,911,6 milj marek. W tem podatki bezpośrednie dały 8,581,7 milionów (nadzwyczajna danina państwowa 1,703,5 milj. mk.), podatki pośrednie 19,970,3 milj. cło 4,378,3 milj. monopole 10,189 milj. opłaty stemplowe (należytości) 6,746,4 milj. opłaty od koncesyi na domy bankowe 2.9 milj. taksy skarbowe 0,6 milj. i opłaty wywozowe od przetworów naftowych 41,4 milj.

PRZEPISY O WYJEŹDZIE Z ROSYI ZAGRANICĘ. Komisaryat spraw wewnętrznych Rosyi sow. opracował nowe przepisy, regulujące sprawę wyjazdu z Rosyi zagranicę. Wyjazd dozwolony jest tylko przez punkty pograniczne, posiadające komory celne i po zbadaniu bagaży podróżnika na komorze. Bez specyalnego pozwolenia i bez pobierania cła można wywozić zagranicę tylko przedmioty, przeznaczone dla własnego użytku i przybory podróżne. Zwolnione są od rewizyi i od opłaty cła bagaże wyjeżdżających zagranicę członków centralnego komitetu wykonawczego, rady komisarzy ludowych i osób, zaproszonych przez rząd sow. posiadających specyalne zaświadczenia komisaryatu spraw zagranicznych.

BANK ROSYJSKO ANGIELSKI. W Moskwie opracowywany jest projekt otwarcia Banku Rosyjsko Angielskiego, przy udziale finansowym sowieckiego rządu ukraińskiego i grupy kapitalistów angielskich. Kapitał zakładowy Banku ma wynosić 2 miliony rub. złot. Specyalnem zadaniem Banku będzie popieranie rozwoju rolnictwa na Ukrainie.

POŻYCZKA ZAGRANICZNA AUSTRYI. Austryacka delegacya finansowa, która w ubiegłym tygodniu bawiła w Rzymie, udaje się do Londynu, aby tam przeprowadzić rokowania co do warunków emisyi pożyczki austryackiej. Przypuszczają że nastąpi już teraz emisya nietylko kredytu dotychczasowego, ale także znacznej części kredytu definitywnego. Zdaje się, że w bieżącym roku emitowana będzie pożyczka w wysokości 240 milionów koron w złocie.

NOWE BANKNOTY NIEMIECKIE. Wedle wiadomości podawanych przez dzienniki niemieckie ma przystąpić Deutsche Reichsbank niebawem do emitowania nowych banknotów opiewających po jednym milionie marek. Nie biorąc pod uwagę Rosyi sowieckiej, byłyby Niemcy jedynem państwem, w którem by znaki obiegowe opiewały na tak wysoką kwotę.

MIERNE POWODZENIE POŻYCZKI NIEMIECKIEJ. Subskrypcya niemieckiej pożyczki dolarowej została zamknięta w ubiegłą sobotę. Według wszelkich danych rezultat odpowiedział tylko w części przywiązanym do niej nadziejom. Naogół subskrybowano tylko 60 proc. preliminowanej sumy, z czego same banki przyjęły 50 procent. Pożyczka preliminowana była na 200 milionów marek złotych, warunki jej były podobne do mających być u nas wkrótce wydanych 6-procentowych bonów.

—oo—

Giełda krakowska z 27 bm. Dolary Stanów Zjedn. (czeki) tranz. 42200—42000. Funty szterlingi 199000—198000. Floreny holend. 16750—16500. Franki francuskie 2725—2725. Belgijskie 2375. Szwajcarskie 8000—7775. Liry włoskie 2225 Marki niemieckie 2·03 Korony austr. 0·60—0·59½. Korony czeskie 1270—1235.

	Waluta markowa		
Akcye bankowe.	ofiar.	żądano	Transakcye
Polski Bank Przem. I-VIII	3800·—	4300·—	3800—3900
Bank Hipoteczny	1500·—	2000·—	
Bank Małopolski	3000·—	3500·—	3000—3500
Ziemski Bank Kredyt.	1800·—	2200·—	
Powszechny Bank Kred.	2000·—	2500·—	
Bank Z. dla Kresów, Łańcut	500·—	600·—	
Akcye Tow. handl. i przem.			
Polskie Tow. handl.	3800·—	4500·—	4050—4200
Handl. Sp. akc. „Impex“	350·—	450·—	
„Polski Glob“	800·—	1000·—	925—
C. Hartwig, Poznań	—·—	—·—	
Żegluga Polska	1400·—	1600·—	1500—1600
Warsz. Tow. Trans. i Żeglugi	—·—	—·—	
Zieleniewski I—IV	105.000	115.000	110—106000
H. Cegielski, Poznań	100.000	110.000	105—103500
Warsz. Sp. ak. Bud. Par. I-III	23.000	28.000	26000—25500
„Lemiesz“ fabr. masz. roln.	—·—	—·—	
„Trzebinia“ żel.	23·000	28.000	24750—26000
Zakłady amunic. „Pocisk“	6500·—	7500·—	7000—
Huta żelazna, Kraków	—·—	—·—	
„Automotor“ fabr. samoch.	4800·—	5500·—	
Fab. Portl.-Cem. Szczakowa	—·—	—·—	
„Górka“ fabryka cementu	63.000	68.000	
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	68.000	73.000	
„Tepege“ Tow. dla prz. gór.	40.000	45.000	41000—42500
Śka akc. przem. naft. i g. z.	—·—	—·—	
Karpackie Tow. naftowe	—·—	—·—	
Akc. Tow. naft. „Galicya“	—·—	—·—	
A. T. dla przem. oleju skal.	—·—	—·—	
Polska Nafta	8500·-	9500·-	9200-9000, ex‘
Elektr. w Sierszy I-IV	5500·—	6500·—	6300—6000
„Oikos“ T. A.	85.000	90.000	
„Pezet“ Powsz. zakł. bud.	6500·—	7500·—	
Fabr. przet. ił. w Trzebini	35.000	40.000	36500—37500
„Krakus“ Zj. fab. prz. wysk.	15.000	20.000	16500—17000
Fabr. porcel. w Ćmielowie	38.000	45.000	44000—39500
Fabr. cukru w Chodorowie	58.000	65.000	60000—61500
W. Kucharski fabr. metal.	—·—	—·—	
Herzfeld-Victorius, odl. żel.	—·—	—·—	
„Pharma“ Mag. Jawornicki	18.000	22.000	18750—19250
S. W. Niemojowski	20.000	25.000	
Fabr. kapeluszy w Myślen.	5000·—	6000·—	

Giełda warszawska z dnia 27 bm. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 41750—42000, sprzedaż 41960, kupno 41540. Dolary kanadyjskie tranz. —— Franki francuskie tranz. 2800. Franki belgijskie tranz. ——— Marki niemieckie tranz. 2·05—2·02.

Czeki: Gdańsk tranz. 2·07—2·02. Belgia tranz. 2435—2410. Berlin tranz. 2·07—2·02. Londyn tranz. 198000 194509—197000. Nowy Jork tranz. 41700—42000—41300 Paryż tranz. 2775—2800—2795. Praga tranz. 1280—1550 Szwajcarya tranz. 7950—7835. Wiedeń 0·61—0·60½.

Kursa dewiz w Berlinie z 27 bm. Holandya 8235. Włochy 1020— Londyn 98000. Nowy Jork 20880. Paryż 1340— Szwajcarya 3860 Wiedeń 2918— Praga 610— Warszawa 48—.

Końcowe kursa dewiz w Zurychu z 27 bm. (PAT). Berlin 0.0260 (0.0260), Holandya 213·½ (213·½), Nowy Jork 541·½ (541·¼), Londyn 25·40— (25·39—), Paryż 35·70— (34·90—), Medyolan 26·65— (26·42—), Praga 16·07½ (16·07½), Budapeszt 0.11½— (0.12——) Zagrzeb ——— (———), Bukareszt ——— (—·——) **Warszawa 0.0125— (0.0130),** Wieden 0.0075½ (0.0075½), Austr. korona stemplow. 0.0076— (0.0076—)

Liczby w nawiasie oznaczają kurs dnia poprzedniego.

KRYZYS GOSPODARKI TRUSTOWEJ. Najwyższa rada gospodarstwa ludowego złożyła radzie pracy i obrony memoryał, w którym domaga się udzielenia subsydyum rządowego państwowym trustom przemysłowym i przedsiębiorstwom znacyonalizowanym. Żądane subsydyum ma wynosić nie mniej, niż 70 milion. rub: w złocie. Suma ta pokryje zaledwie ⅓ najkonieczniejszych wydatków, niezbędnych dla dokonania remontu, zakupu inwentarza, surowców i paliwa W swym memorandum rada gospodarstwa ludowego podkreśla, że żądana suma nie jest bynajmniej wygórowana i była sprawdzana 5-cio krotnie, przyczem z preliminarzy budżetowych skreślono nawet sumy, przeznaczone na utrzymanie szpitali fabrycznych i szkół. Opóźnienie w asygnowaniu żądanej sumy zmusi prawie wszystkie wielkie przedsębiorstwa handlowe do rozpoczęcia likwidacyi swej działalności.

DROŻYZNA W BUDAPESZCIE. Z Budapesztu donoszą, że z powodu spadku korony węgierskiej zapanowała tam szalona drożyzna. W ciągu jednego tygodnia ceny najważniejszych artykułów podskoczyły 50 procent w górę. Mimo to publiczność oblega sklepy i wykupuje wszelkie zapasy.

TELEGRAMY.

Dlaczego rząd litewski podał się do dymisyi?

Gdańsk. (AW.) Dziennik Gdański podaje, że prasa litewska znajduje się ciągle jeszcze pod wrażeniem upadku gabinetu, starając się dociec, jakie przyczyny spowodowały obalenie rządu Galvanauskasa. Prezydent Litwy Stulgiński nie przyjął rzekomo dymisyi gabinetu aby wywołać wrażenie w opinii międzynarodowej i uznaje w zupełności działalność rządu. Rzeczywistą przyczyną upadku gabinetu było wystąpienie posłów polskich w Sejmie którzy dotychczas nie brali udziału w pracach parlamentarnych. Pojawili się oni jednak podczas głosowania nad votum zaufania i łącznie z całą opozycyą utworzyli większość przeciw rządowi i tem samem zmusili rząd do ustąpienia.

Usamodzielnienie przedsiębiorstw państwowych

Warszawa. (AW) Według projektu opracowanego obecnie przez ministeryum handlu i przemysłu o nowej organizacyi przedsiębiorstw handlowych przeprowadzona będzie daleko idąca zasada samodzielności administracyjnej. Ministeryum przemysłu i handlu ma mieć decydujący wpływ na wybór zarządu, który będzie wybierany na trzy lata.

Po puczu nacyonalistycznym w Niemczech.

Przywódcy socyalistów i Żydów mieli stać się zakładnikami zamachowców

Wiedeń. Neue Freie Presse donosi z Berlina: Wedle Vorwaerts rozwiązanie niemieckiej ludowej partyi wolnościowej pokrzyżowało plany bawarskich zamachowców. W niedzielę wieczorem przybyły do Monachium oddziały szturmowe zamachowców z Berlina, Norymbergii, Augsburga, Regenburga i innych miast. Miasto wyglądało jak obóz wojskowy. Oddziały te przybyły w hełmach stalowych i maszerując przez miasto budziły zaniepokojenie i oczekiwanie przeprowadzenia jakichś większych planów. W ostatniej chwili władze wystąpiły i przeszkodziły zamachowi. Jak donoszą z Monachium narodowi socyaliści utworzyli specyalne komendy do ujęcia w razie zamachu zakładników z pośród przywódców socyalistycznych i Żydów. W ten sposób zamierzono złamać opór robotników. Z Berlina donoszą dalej, że pogotowie alarmowe zarządzone przez władze bezpieczeństwa będzie utrzymane nadal.

Grecya i Turcya mają przeprowadzić bezpośrednie rokowania reparacyjne.

Londyn. PAT. Venizelos przedstawił wczoraj w urzędzie spraw zagranicznych podsekretarzowi stanu stanowisko Grecyi w sprawie uregulowania konfliktu grecko-tureckiego. Venizelos odjeżdża dziś do Paryża. Venizelos nie był przyjęty przez lorda Curzona, ponieważ ten jest chory. Słychać, że rzeczoznawcy aliancy są zdania, że Grecya i Turcya muszą bezpośrednio między sobą przeprowadzić pertraktacye w sprawie grecko-tureckich reparacyi.

ZAKAZ UPRAWY TYTONIU.

Warszawa. (AW) Minister skarbu wydał rozporządzenie w sprawie uprawy tytoniu w roku bieżącym, według którego tytoń jako przedmiot monopolu państwowego nie może być przez nikogo uprawiany bez zezwolenia władz skarbowych. Kto otrzyma pozwolenie na uprawę tytoniu, obowiązany jest odsprzedać cały jego zbiór skarbowi państwa po cenach taryfowych. Dla własnego użytku nie wolno bezwarunkowo uprawiać tytoniu.

Odroczenie wyborów do palestyńskiej Rady prawodawczej.

Londyn. ŻBK. Z Jerozolimy telegrafują: Rząd palestyński postanowił wdrożyć na czas nieograniczony dalsze wybory do Rady Prawodawczej.

Ekscesy antyżydowskie w Rumunii.

Wiedeń. ŻBK. donosi z Bukaresztu o krwawych ekscesach antyżydowskich trwających już trzeci dzień. Policya zachowuje się biernie.

Kronika telegraficzna.

ŚMIERĆ SARY BERNHARD. Neue Freie Presse donosi z Paryża: Sara Bernhard zmarła wczoraj o godzinie 8 wieczorem. Po południu została zaopatrzona S. Sakramentami.

UZNANIE KOSCIOŁA KATOLICKIEGO WE FRANCYI. Jedno z paryskich pism porannych donosi, że Poincare przedłożył komisyi z wybitnych trzech prawników projekt uznania kościoła katolickiego przez rząd francuski. Do tego kroku zmusiły rząd francuski tak zewnętrzne jak i wewnętrzno-polityczne okoliczności. Opinia prawników zostanie następnie przedłożona watykanowi.

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ WOJCIECHOWSKI wraz z rodziną udaje się jutro do Spały, gdzie przepędzi święta Wielkiej Nocy. Prezes Rady Ministrów udaje się również do Spały, ale dopiero w nadchodzący piątek i zabawi tam do wtorku.

HANDEL Z AMERYKĄ. W roku 1922 wynosiła wartość importowanych z Ameryki towarów do Palestyny 2 i pół milionów dolarów. Eksport z Palestyny do Ameryki miał w roku ubiegłym wartość 150.000 dolarów.

SKOROPADSKI WE WIEDNIU. „Morgen Ztg“ donosi, że przyjechał do Wiednia były hetman ukraiński Skoropadski, który prowadzi tu rokowania z ukraińskimi monarchistami. Skoropadski należy do politycznych mężów zaufania Ludendorfa.

* * *

Wiedeń. (Tel. wł. K.) Z Rzymu donoszą: Mussolini wyjechał do Medyolanu, gdzie konferować będzie z polskim minister spraw zagranicznych p. Skrzyńskim. Przedmiotem obrad będzie kwestya zbliżenia polsko-żyd.

— Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma prosimy o bezzwłoczne odnowienie prenumeraty na miesiąc kwiecień.

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące, w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła, wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych

W KRAKOWIE PRZY ULICY ORZESZKOWEJ L. 7.

Drobne ogłoszenia.

Odłamki miedzi, mosiądzu, bronzu, aluminu, ołowiu kupuje i płaci wysokie ceny. M Szymański, Kraków, Mostowa 12 Zgłoszenia z prowincyi uprasza się nadsyłać z podaniem ceny i ilości. Po zakupno większej ilości przyjeżdżam. 465

Panna stenografująca i pisząca biegle na maszynie poszukiwana dla biura przemysłowego. Zgłoszenia pisemne pod „Rutyna" do biura „Ruch", Kraków, Szczepańska 9. 444

Kolonia letnia dla dzieci poszukuje odpowiedniego pomieszczenia, złożonego z kilku izb i kuchni na lipiec i sierpień. Zgłoszenia pod „Kolonia" do biura ogłoszeń Stattera, Grodzka 13. 457

FRITZEGO LAKIERY

do podług	Mp.	17
email biały	„	29
email kolor.	„	28
do mebli ogr.	„	36
do pieców	„	36
do kapeluszy	„	30
brunolina	„	19

w tysiącach

i wszystkie inne, jakoteż benzyna, terpentyna. wióra do podłóg, szczotki i wszelkie artykuły domowe poleca najtaniej

L. WEINDLING
KRAKOW
Grodzka 26. Tel. 1596

Dla hurtowników odpowiedni rabat za okazaniem bloczków za 100.000 Mp. 0/09 w towarze. 418

Akademik udziela lekcyi ze wszystkich przedmiotów w zakresie gimn., przygotowuje do egzaminów, jakoteż do matury gimn. klasycz. za minimalnem wynagrodzeniem. Zgłoszenia L. Langer, Miodowa 23

Baczność na święta!

451 **PRĄDNICKA FABRYKA WODEK i LIKIEROW**

T. IMMERGLÜCK

W PRĄDNIKU CZERWONYM POD KRAKOWEM.
Telefon 3510 — za rogatką warszawską
poleca
swoje wyroby najlepszej jakości i taniości, o 30% taniej niż wszędzie
Poszukuje się zdolnych zastępców miejscowych i zamiejsc.

Uprasza się zwracać uwagę na adres!

Specyal. znakomity rum i [illegible] wódka!

Dachówki azbestowo-cementowe „WIEK"

najlepsze pokrycie dachowe.
Wyłączne zastępstwo na całą Małopolskę
A. Zerykier, sprzedaż materyałów budowlanych
Kraków, ul. Rajska 24
(wejście od Dolnych Młynów). — Tel. 41-72.
Oferty na żądanie. 446 Oferty na żądanie.

Tylko hurtownie!

Mydło do prania I. jakości

ultramarynę (farbkę) Setzera
w rozmaitych opakowaniach, w oryginalnych
458 skrzynkach poleca
Tow. Handlowe Bracia Rolniccy Sp. Akc.
Kraków, Floryańska 27, I. p. Tel. 2363.

DOM KOMISOWO-HANDL. ROLNICZY
Izraela Mandelbauma w Trzebini
454 poszukuje
rutynowanego buchaltera
oraz korespondenta polsko-niemieckiego w jednej osobie.

Ceny ważne od 12 marca 1923

Nowości!

Książki ciekawe.

Domańska: Fotografie mówią	1900 Mp.
Hoffman: Panna de Scudery	1900 „
Teffi: Kobieta Demoniczna	1900 „
Daniłowski: Nad Urwiskiem	1900 „
Awerczenko: Moje uśmiechy	1900 „
Nałkowska: Na torfowiskach	1900 „
Dygasiński: Nowele, jazda ze Ziurdanka	1900 „
Candivi: Żywot Michała Anioła	1900 „
Grabowski: Granim Salis	1900 „
Gobineau: Gamber Ali	1900 „
Rabska: Barbarzyńca	1900 „
France: Sw. Satyr	1900 „
Twain: Historya podwójnie detektywna	1900 „
Domański: Prawo mężczyzny	1900 „
Wierzbicki: Siostra Felicya	1900 „
Sierosławski: Cierniowe drogi	1900 „
Flaubert: Legenda o św. Julianie szpital	1900 „
Stevenson: Morderca Markhein i nocleg	1900 „
Krzewiński: 121, 122, 123	1900 „
Żeromski: W sidłach niedoli	1900 „
Huber: Albert Einstein i jego teorya	1900 „
Sopotnicki: Kampania Polsko-Ukraińska	2900 „
Grabski: Naród a Państwo	1900 „

Wysyła za poprzedniem nadesłaniem gotówki lub za zaliczką 49

Księgarnia Polska w Bukowsku

Ceny ważne od 12 marca 1923

Księgarnia Polska

poleca dla młodzieży następujące książki:

Mirski Józef Od Asnyka do poetów wielkiej wojny. Zbiór poezyj dla kształcącej się młodzieży, brosz. 1922	10000 Mp.
opr.	15000 „
Młodnicka Wanda: 22 powieści dla dzieci obficie ilustr., opr.	15000 „
Tomaszewska Wanda: Przecudne bajki z całego świata ilustr., opr.	15000 „
Sokołowski E. Dr: Skrót. hist. starożyt.	3500 „
— wieków średnich	3500 „
— nowożytnej	3500 „
— Polskiej	3500 „

opracowany według najnowszych podręczników szkolnych.

Złota Biblioteczka.

E. Sadowski: Miła niespodzianka. Bajki, baśnie, powiastki. legendy i opowiadania, druk w 2 kol. z 45 rysun., op.	4500 Mp.
Majewska Helena: Czytajmy wszyscy bajki, baśnie, powiastki i opowiadania z 33 rysunkami	4500 „
Rościszewska M.: Świat Bajek. powiastek, legend, opowiadania z 45 rysun.	4500 „
Biblioteczka dla dzieci dotychczas okazało się 55 numerów każdy numer oddzielnie po	500 „

Do ceny dolicza się 10% dodatku drożyźnianego, wysyła się za poprzedniem nadesłaniem należytości lub za pobraniem pocztowem.

Księgarnia Polska w Bukowsku

Generalna reprezentacya fabryki „PUCH" w Gracu

AUSTRO-DAIMLER

Spółka Akcyjna 428
Kraków, ul. Gertrudy L. 2
oddaje pod zastępstwa na sprzedaż rowerów w pojedynczych województwach i powiatach.

BIELIZNĘ DAMSKĄ i MĘSKĄ

kołnierze, manszety, półkoszulki, krawatki, szelki, rękawiczki, pończochy, skarpetki, chustki do nosa, towary norymberskie oraz wielki wybór parasoli damskich i męskich poleca
410 hurtownie po cenach niskich
A. Wachsman, Kraków, Krakowska 7

572 **Zagraniczne Dywany pluszowe, Cerata i Linoleum**

A. NUSSBAUM

Kraków
ulica Dietlowska 45
Telefon 1358.

Tłuczki szkła kupuję wagonowo oraz mniejsze ilości, płacę najwyższe ceny.
I. Lewkowicz, Kraków, ul. Wawrzyńca 13/I. 615

FERROMETAL

Kraków-Podgórze, Brodzińskiego 9.
Metale, Półfabrykaty, Żelaza, Surowce, Chemikalia

dostarcza	natychmiast po cenach	stałych:
miedź	surowiec odlewniczy	kwasy
mosiądz	hematyt	sole
cynę	ferromangan	siarczany
cynk	ferrosilicium	etc.
ołów	żelazo sztabowe	
antymon	żelazo taśmowe	

gwoździe, blachy żelazne, blachy pocynkowane, blachy cynkowe. 430

Z początkiem kwietnia 1923 roku ukażą się

PAMIĘTNIKI TEODORA HERZLA

Tom **TRZECI** (ostatni). :: (Tom drugi ukazał się już przed kilku miesiącami).

Nakładem Juedischer Verlag, Berlin N. W. 7. Dorotheenstr. 35

w pięknem wykończeniu pierwszych dwóch tomów z portretem i wyczerpującym rejestrem osób i tematów dla wszystkich **3 tomów.** Stron 680. Cena subskrypcyjna do 5 kwietnia 1923, zą egzemplarz oprawny w płótno Mk. niem. 18, pomnożonych przez liczbę kluczną, wynoszącą w tej chwili 1400, zaś po 5 kwietnia Mk. 21, pomnożonych przez liczbę kluczną, nie dającą się obecnie oznaczyć.

Subskrybujcie tedy natychmiast: Juedischer Verlag, Berlin N.W. 7. Dorotheenstr. 35.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Dr. Ign. Schwarzbart. R. odp. Ozyasz Silberbusch. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.